

Konferencja z cyklu „Czyste niebo nad Polską”

**-Prawne, ekonomiczne i techniczne uwarunkowania wytwarzania energii i ciepła w sektorze komunalno-bytowym w regionie południowym Polski-
Katowice 28.03.2014r.**

NISKOEMISYJNE PALIWA WĘGLOWE

- oczekiwania społeczne,

możliwości technologiczne i oferta rynkowa

Aleksander Sobolewski

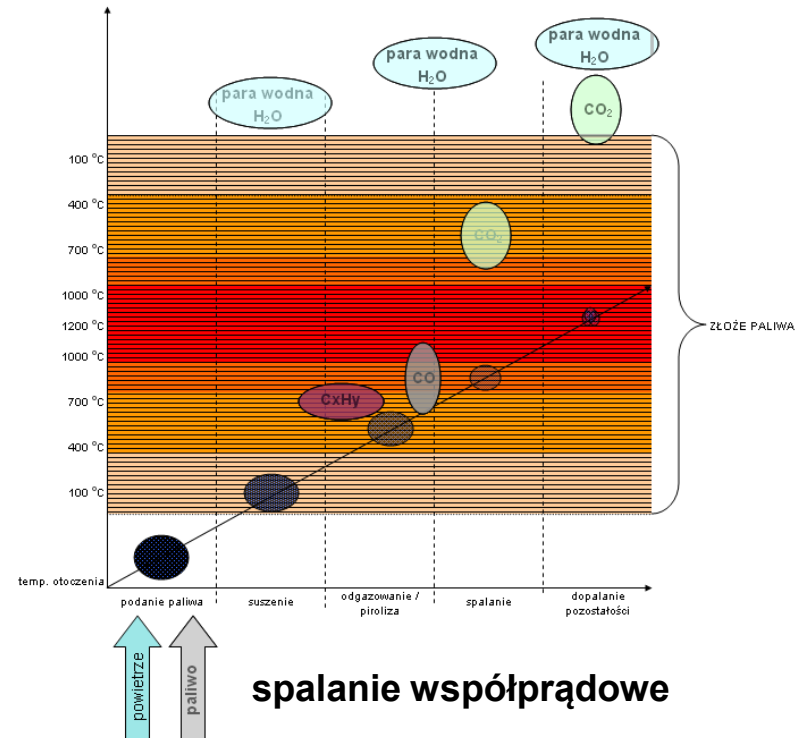
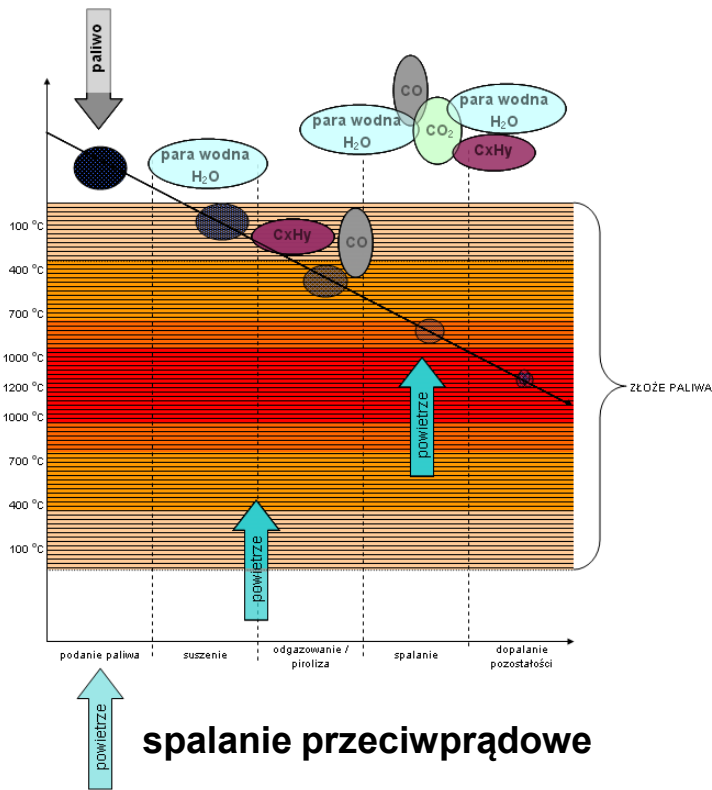
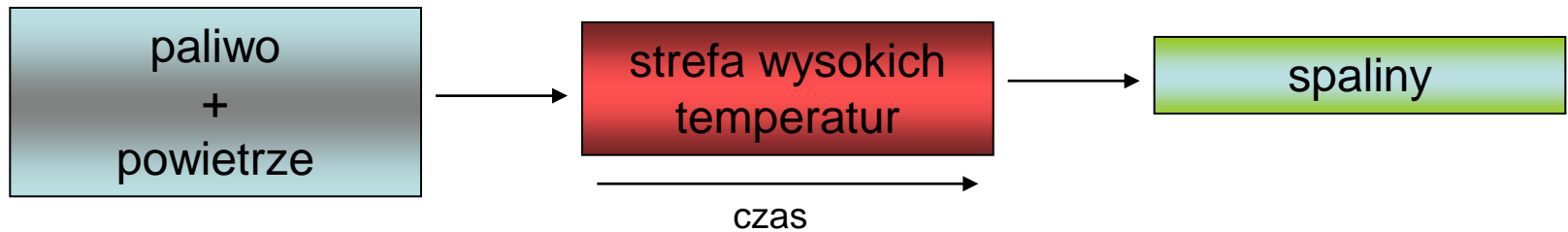
Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla

Plan prezentacji

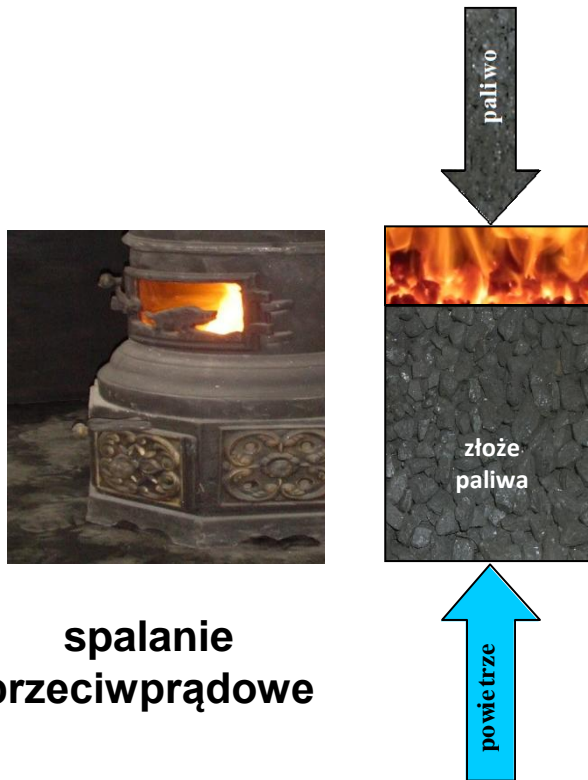
1. Wprowadzenie
2. Podstawy teoretyczne procesu spalania – czyli źródło problemu
3. Stałe paliwa dla ogrzewnictwa indywidualnego
4. Podsumowanie i wnioski

Teoria procesu spalania – czyli skąd bierze się problem

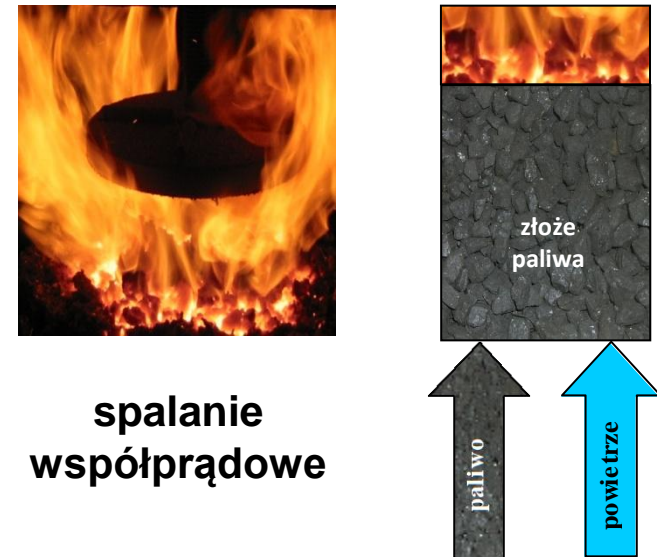

Teoria procesu spalania – czyli skąd bierze się problem

Schemat procesu spalania paliwa

spalanie
przeciwprądowe

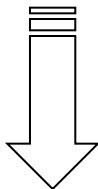
spalanie
współprądowe

- niekontrolowane warunki spalania
- **DUŻA EMISJA**

- kontrolowane warunki spalania
- **MAŁA EMISJA**

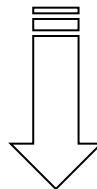
Paliwa stałe w ogrzewnictwie indywidualnym (węgiel i biomasa)

lepsz
niskoemisyjne
paliwo

- węgiel kwalifikowany
- paliwo bezdymne / niskoemisyjne
- koks
- biomasa / pelety drzewne

lepsz
urządzenia
do spalania

- nowe kotły c.o.
automatyczne
- modernizacje
istniejących obiektów

logistyka
kontrola
edukacja

- „czujka” kominowa
i popiołowa
- e-monitoring
- edukacja dla pracowników
gmin i instalatorów
- edukacja społeczeństwa

Stałe paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

Odpowiednie wzorce i przykłady

**PALIWA
KWALIFIKOWANE**

system norm
jakościowych
dla paliw motorowych

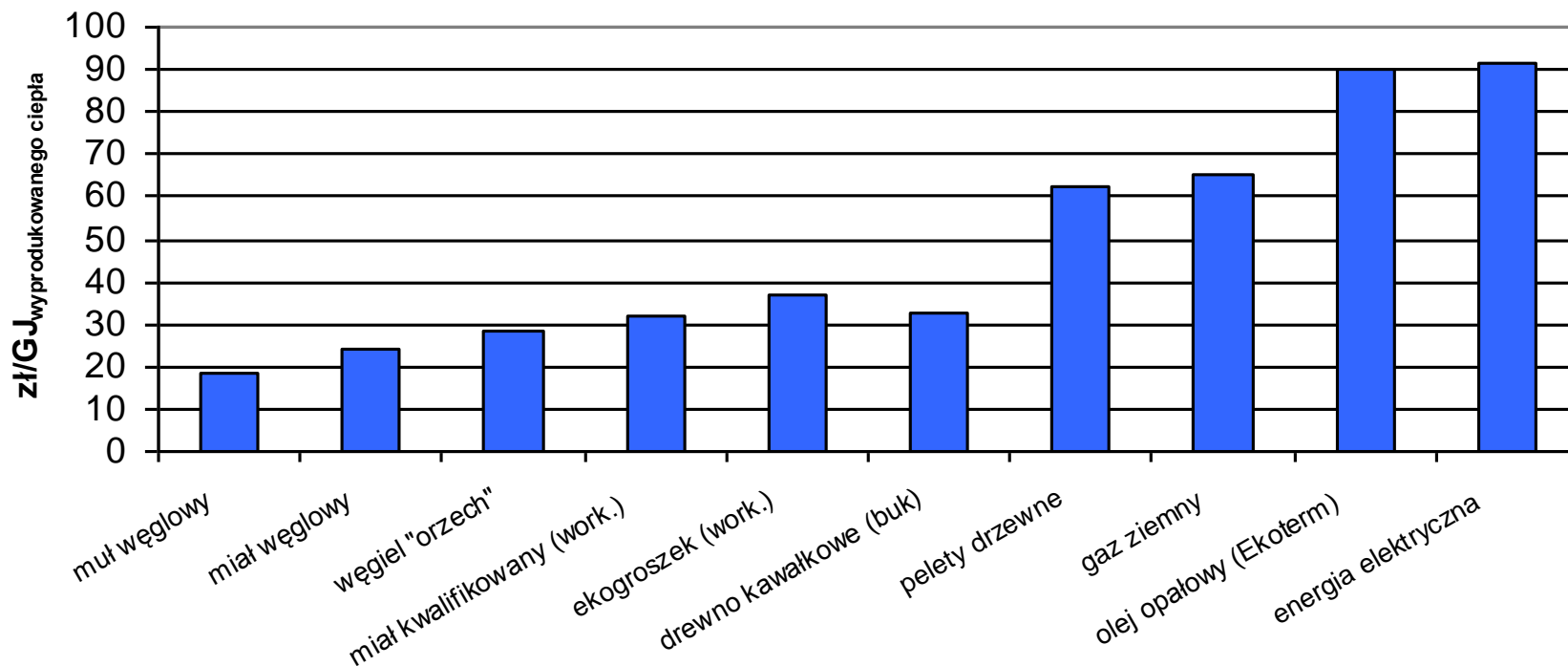
**PALIWA
NIEKWALIFIKOWANE
I ODPADY**

brak systemu
certyfikacji dla paliw

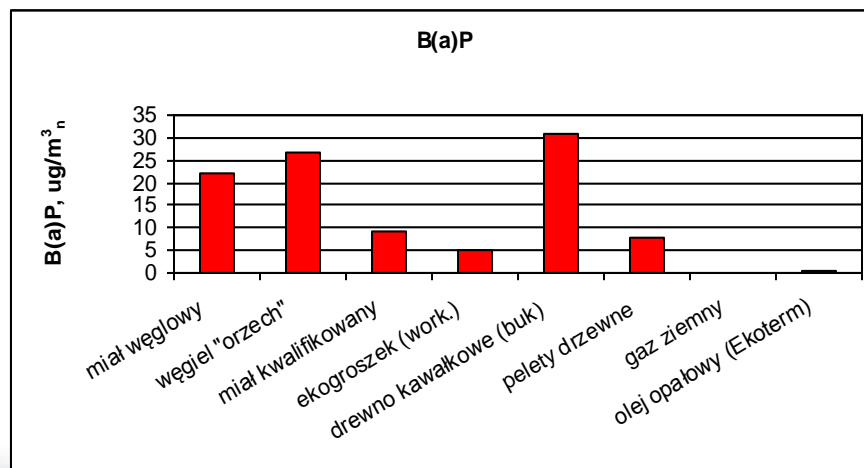
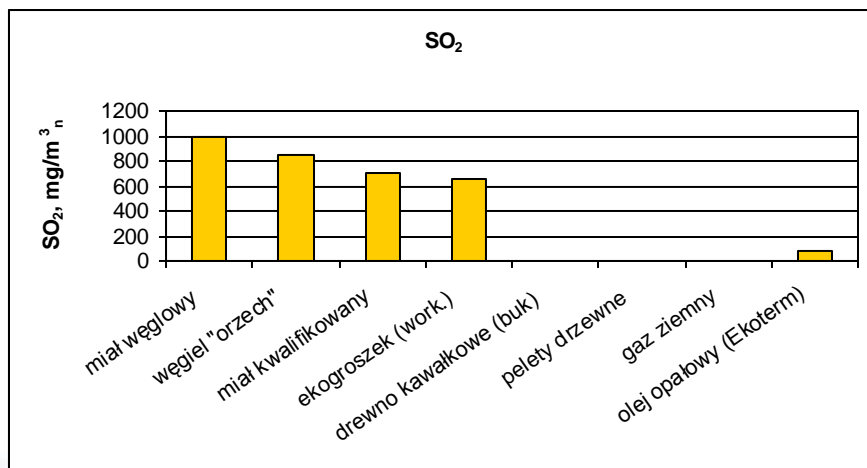
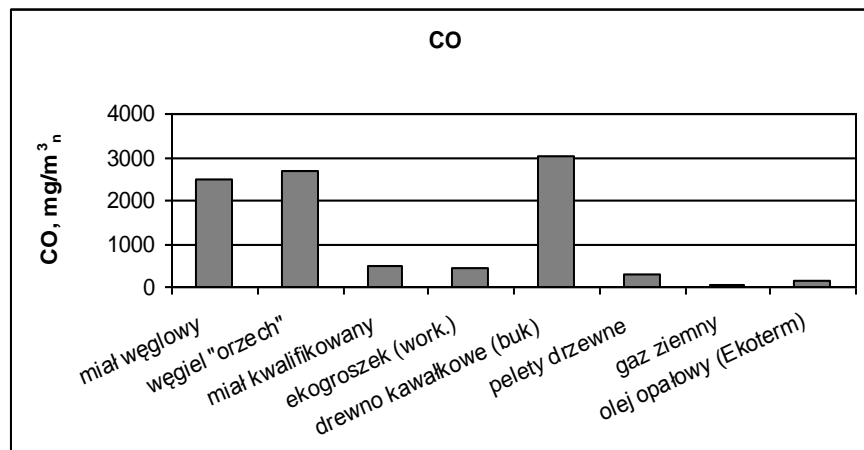
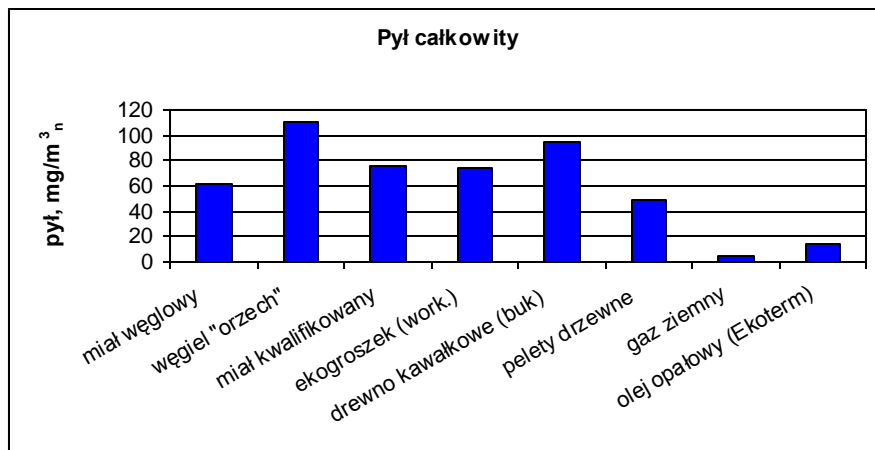
Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

Koszt 1GJ ciepła wyprodukowanego z różnych paliw spalanych w typowych kotłach c.o. stosowanych w ogrzewnictwie indywidualnym

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

Poziom emisji do powietrza wybranych zanieczyszczeń z typowych kotłów c.o. stosowanych w ogrzewnictwie indywidualnym

Czego oczekuje klient od paliwa stałego

- ŁATWY ZAPŁON
- DOBRE SPALANIE / MAŁE STRATY PALIWA
- BEZPROBLEMOWY ODBIÓR POPIOŁU (ilość i jakość)
- NISKA EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA
- **NISKA CENA**

Paliwa stałe dla gospodarki komunalnej

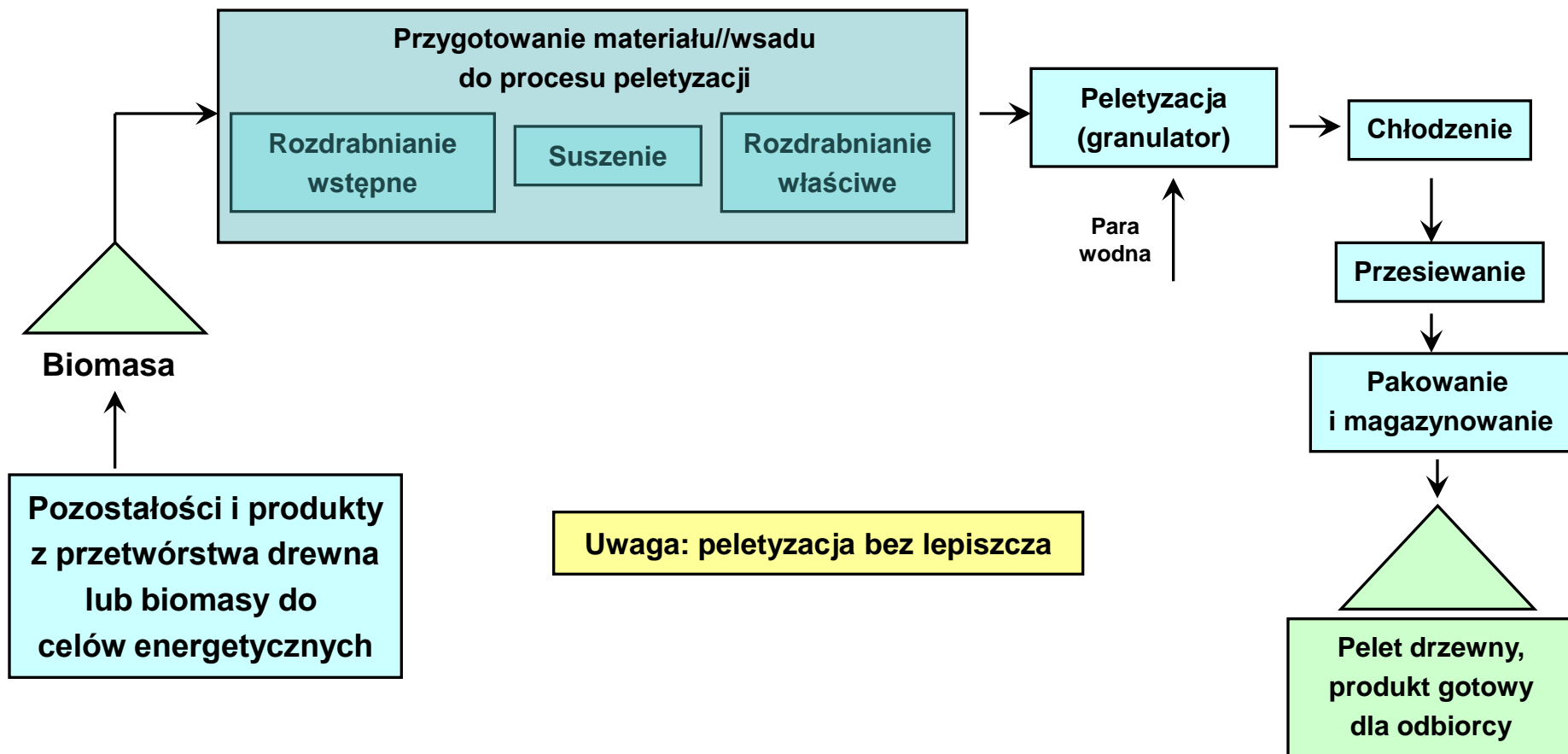
Nasze możliwości:

- PELETY DRZEWNE
- WĘGIEL EKOLOGOSZEK
- PELETY „VARMO”
- PALIWO BEZDYMNE „ECOCOAL”
- PÓŁKOKS
- KOKS OPAŁOWY

PELETY DRZEWNE

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PELETY DRZEWNE (1)

Produkcja: trociny z różnych gatunków drzew prasowane pod ciśnieniem

Postać: granulat o średnicy 6 lub 8 mm, długości do 40 mm

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PELETY DRZEWNE (2)

<http://www.lincar.pl/pellet.htm>

Parametr	Jedn.	Wartość	Wartość wg normy PN-EN 303-5:2012
wilgoć, W_t^r	%	< 10,0	≤12,0
popiół, A^a	%	< 1,0	≤ 0,5
części lotne, V^{daf}	%	> 70,0	-
siarka, S_T^a	%	< 0,2	-
wartość opałowa, Q_i^r	kJ/kg	> 17 000	> 17 000
gęstość nasypowa, ρ_n	kg/m ³	650	-

Cena peletów drzewnych ok. 1000 zł/t

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PELETY DRZEWNE (3)

<http://www.lumo.com.pl>

Typowy kocioł na pelety drzewne to kocioł z automatycznym załadunkiem paliwa (retortowy lub z palnikiem rynnowym)

**Cena za kocioł o mocy 25 kW
od 10 000 do 15 000 zł**

Parametr	Jedn.	Wartość
sprawność, η	%	93,9
CO	mg/m ³ _n	0,0
OGC	mg/m ³ _n	0,9
pył	mg/m ³ _n	38,9
NO _x	mg/m ³ _n	223,6
SO ₂	mg/m ³ _n	0,0
TOC	mg/m ³ _n	41,0
16WWA	μg/m ³ _n	180,4
B(a)P	μg/m ³ _n	15,9

Wartości stężeń zanieczyszczeń przeliczone na 10% O₂

**Osiągana klasa wg
PN-EN 303-5:2012**

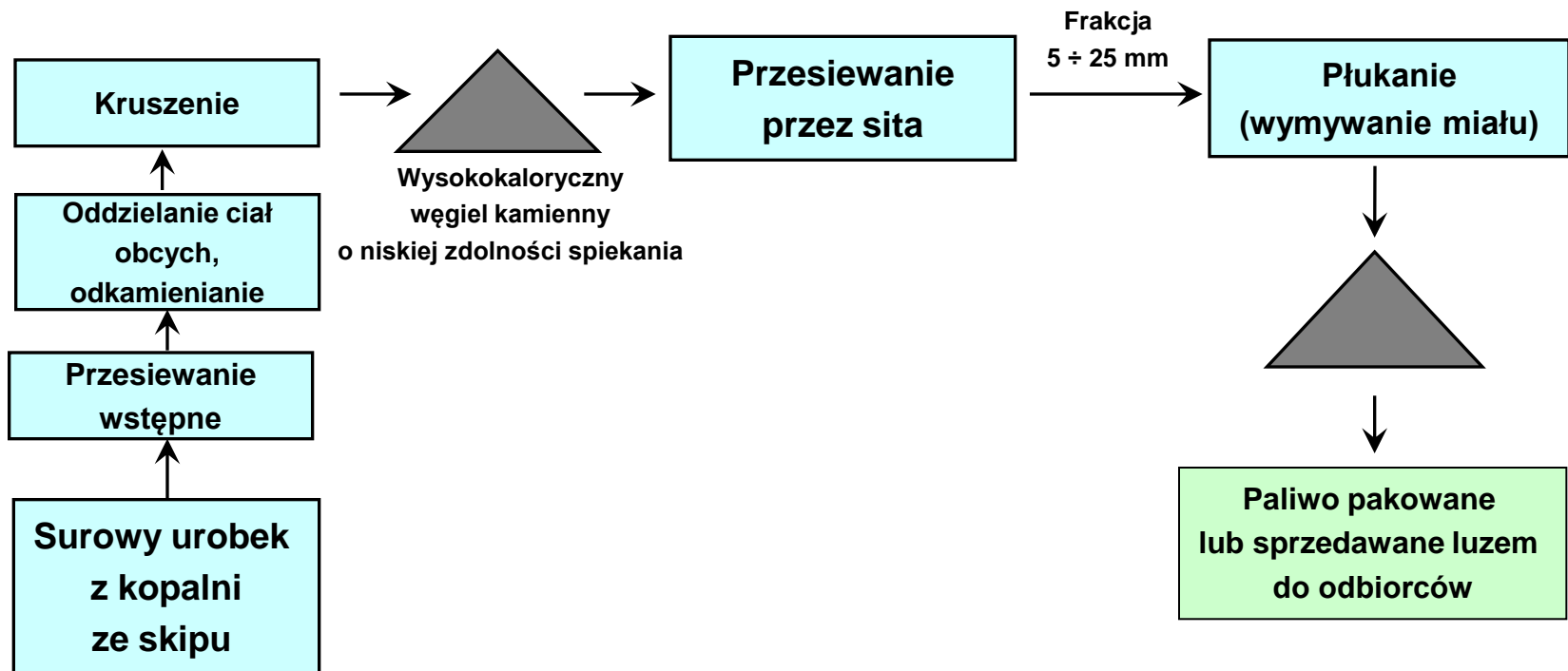
5

Cena: 55-65 zł/GJ wyprodukowanego ciepła

**WĘGIEL
KAMIENNY
EKOGROSZEK**

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

WĘGIEL KAMIENNY SORTYMENT GROSZEK „EKOGROSZEK” (1)

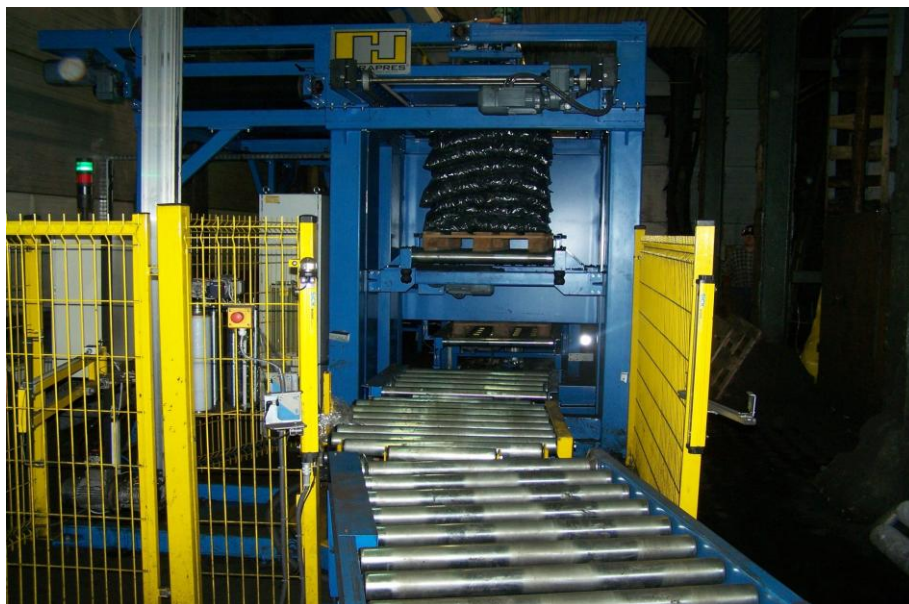
Produkcja: KWK z zakładem mechanicznej przeróbki węgla

Postać: kawałki o średnicy zastępczej 5 ÷ 25 (30) mm; RI<5

Stałe paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

WĘGIEL KAMIENNY SORTYMENT GROSZEK „EKOGROSZEK” (2)

„KATOWICKI WĘGIEL” SP. Z O.O. WOBEC POTRZEB „MAŁEJ ENERGETYKI”
DZIŚ I JUTRO” - Materiały IX Konferencji Naukowo-Technicznej „Kotły małej
mocy zasilane paliwem stałym” -OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI
Z OGRZEWNICTWA INDYWIDUALNEGO- Sosnowiec 21.02.2014r.

Parametr	Jedn.	Wartość
wilgoć, W_r^t	%	< 15,0
popiół, A^a	%	< 10,0
części lotne, V^{daf}	%	> 32,0
siarka, S^a_T	%	< 1,0
wartość opałowa, Q_r^i	kJ/kg	> 25 000
gęstość nasypowa, ρ_n	kg/m ³	750

Cena workowanego „ekogroszku” ok. 800 zł/t

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

WĘGIEL KAMIENNY SORTYMENT GROSZEK „EKOGROSZEK” (3)

www.kotrem.eu

Standardowo paliwo jest przeznaczone do spalania w kotłach z automatycznym podawaniem paliwa: retortowych i podsuwowych

**Cena za kocioł o mocy 25 kW
od 8 000 do 10 000 zł**

Parametr	Jedn.	Wartość	
sprawność, η	%	84,0	87,4
CO	mg/m ³ _n	742,5	30,2
OGC	mg/m ³ _n	44,5	2,2
pył	mg/m ³ _n	105,0	47,5
NO _x	mg/m ³ _n	395,0	309,0
SO ₂	mg/m ³ _n	1169,0	663,4
TOC	mg/m ³ _n	85,0	48,3
16WWA	μg/m ³ _n	440,0	53,7
B(a)P	μg/m ³ _n	5,0	1,0

Wartości stężeń zanieczyszczeń
przeliczone na 10% O₂

Klasa 3

Klasa 4

**Osiągana klasa wg
PN-EN 303-5:2012
z elektrofiltrem**

**3 lub 4
5**

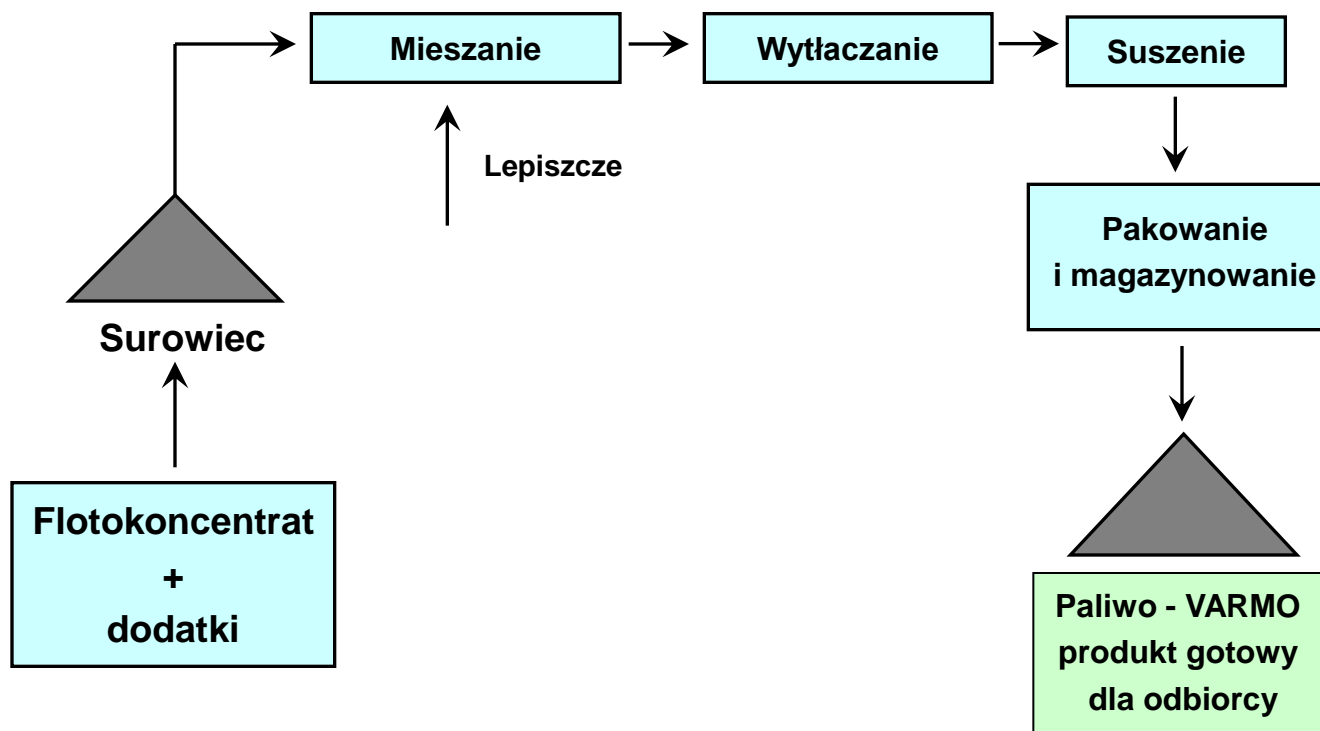
Cena: 30 ÷ 40 zł/GJ_{wyprodukowanego ciepła}

PELETY „VARMO“

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PELETY „VARMO” (1)

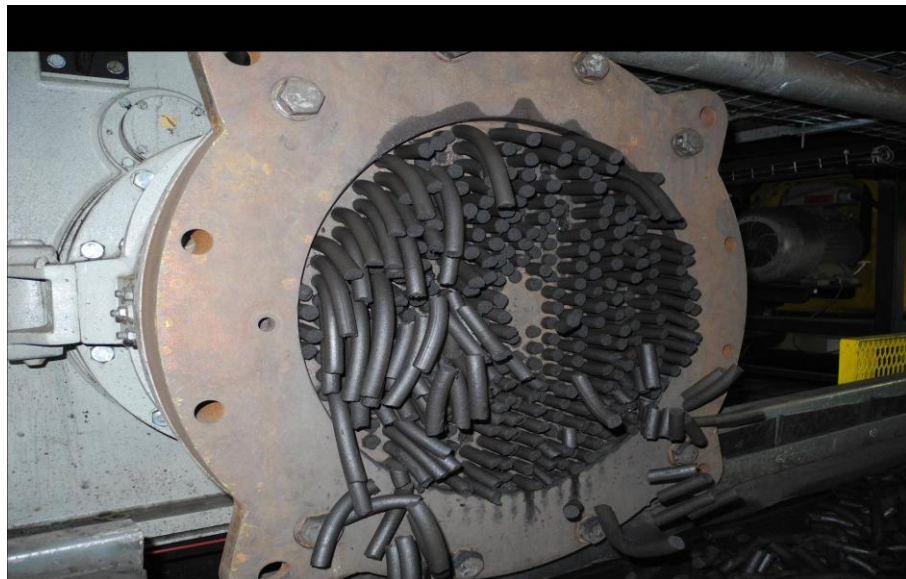

Produkcja: Zakład Produkcji Kompozytowych Paliw Stałych - Polski Koks S.A.

Postać: granulát o średnicy 12 lub 16 mm, długości 10-30 mm

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PELETY „VARMO” (2)

„VARMO-Jastrzębskie Paliwa Ekologiczne”-Materiały IX Konferencji Naukowo-Technicznej „Kotły małej mocy zasilane paliwem stałym”
-OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI Z OGRZEWNICTWA INDYWIDUALNEGO-
Sosnowiec 21.02.2014r

Cena peletu VARMO ok. 800 zł/t

Parametr	Jedn.	Wartość
wilgość, W_r^t	%	< 10,0
popiół, A^a	%	< 11,0
części lotne, V^{daf}	%	32-37,0
siarka, S^a_T	%	< 0,8
wartość opałowa, Q_i^r	kJ/kg	> 25 000
gęstość nasypowa, ρ_n	kg/m ³	-

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PELETY „VARMO” (3)

www.defro.pl

Standardowo paliwo jest przeznaczone do spalania w kotłach z automatycznym załadunkiem paliwa (retortowe i podsuwowe).
Może być spalane w kotłach komorowych.

**Cena za kocioł automatyczny
o mocy 25 kW od 8 000 do 10 000 zł**

Parametr	Jedn.	Wartość
sprawność, η	%	90,8
CO	mg/m ³ _n	40,0
OGC	mg/m ³ _n	5,0
pył	mg/m ³ _n	45,0
NO _x	mg/m ³ _n	380,0
SO ₂	mg/m ³ _n	1005,0
TOC	mg/m ³ _n	65,0
16WWA	μg/m ³ _n	50,0
B(a)P	μg/m ³ _n	3,1

Wartości stężeń zanieczyszczeń przeliczone na 10% O₂

**Osiągana klasa wg
PN-EN 303-5:2012
z elektrofiltrem**

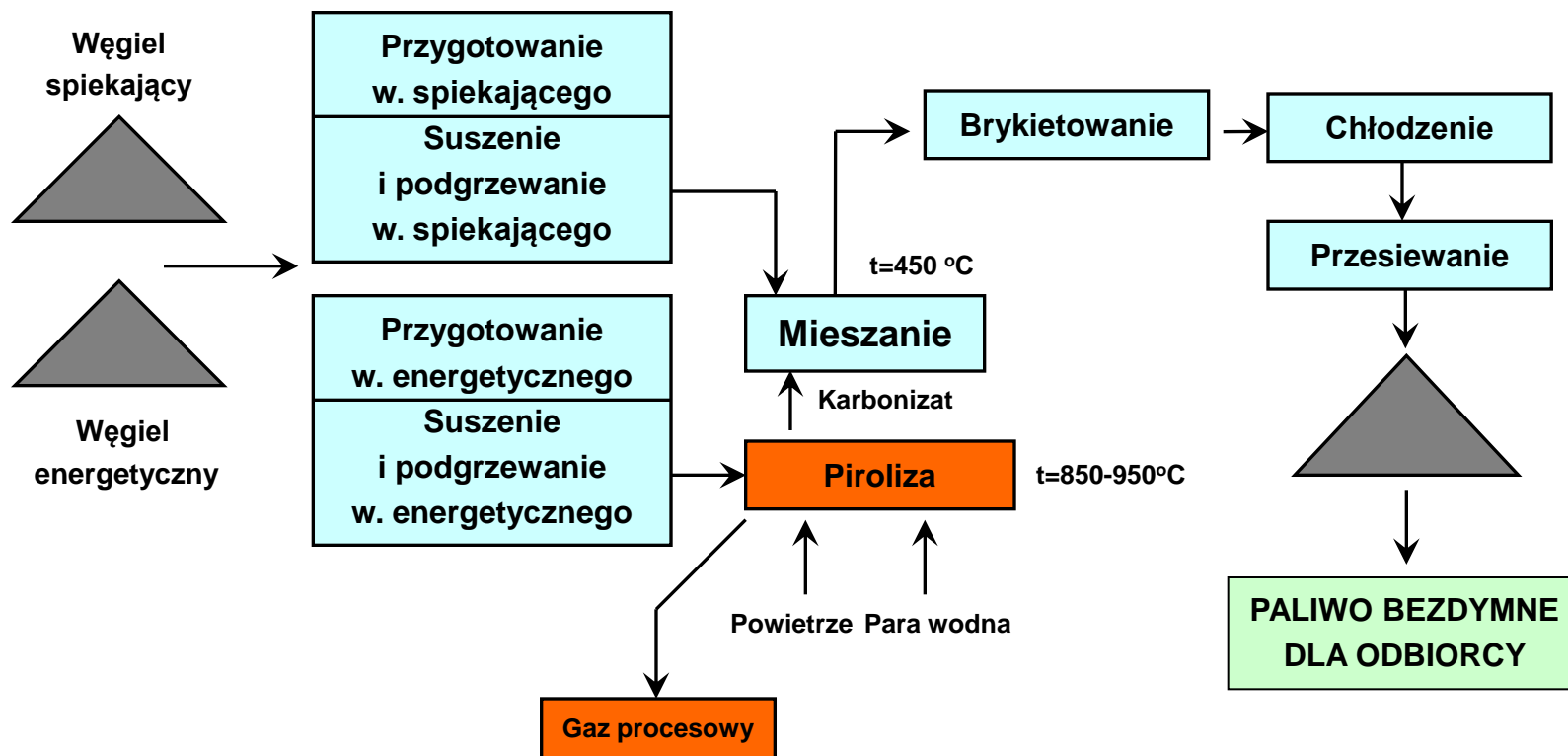
**4
5**

Cena: 35 ÷ 40 zł/GJ_{wyprodukowanego ciepła}

**PALIWO
BEZDYMNE
„ECOCOAL”**

Stałe paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PALIWO BEZDYMNE „ECOCOAL” (1)

Produkcja: zakład produkcji paliw bezdymnych (aktualnie niedostępny)

Postać: brykiety (orzech); RI=0

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PALIWO BEZDYMNE „ECOCOAL” (2)

Złoty medal - Międzynarodowe
Targi Wynalazczości, Badań
i Nowatorstwa Przemysłowego
BRUSSELS EUREKA '92, Bruksela

Instalacja pilotowa produkcji paliw bezdymnych
o wydajności 10 t/h. Lokalizacja-Zabrze

Cena paliwa bezdymnego „ECOCOAL” ok. 1200 zł/t

Parametr	Jedn.	Wartość
wilgoć, W_r^t	%	< 10,0
popiół, A^a	%	< 12,0
części lotne, V^{daf}	%	<12,0
siarka, S^{a_T}	%	< 0,6
wartość opałowa, Q_r^i	kJ/kg	> 26 000
gęstość nasypowa, ρ_n	kg/m ³	700

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PALIWO BEZDYMNE „ECOCOAL” (3)

www.sas.busko.pl

Standardowo paliwo jest przeznaczone do spalania w kotłach z ręcznym załadunkiem paliwa. Możliwość spalania w kotłach automatycznych.

**Cena za kocioł o mocy 25 kW
ok. 4500 zł**

Parametr	Jedn.	Wartość
sprawność, η	%	83,0
CO	mg/m ³ _n	250,0
OGC	mg/m ³ _n	16,9
pył	mg/m ³ _n	17,0
NO _x	mg/m ³ _n	47,2
SO ₂	mg/m ³ _n	400,6
TOC	mg/m ³ _n	10,6
16WWA	μg/m ³ _n	221,8
B(a)P	μg/m ³ _n	10,0

Wartości stężeń zanieczyszczeń przeliczone na 10% O₂

**Osiągana klasa wg
PN-EN 303-5:2012**

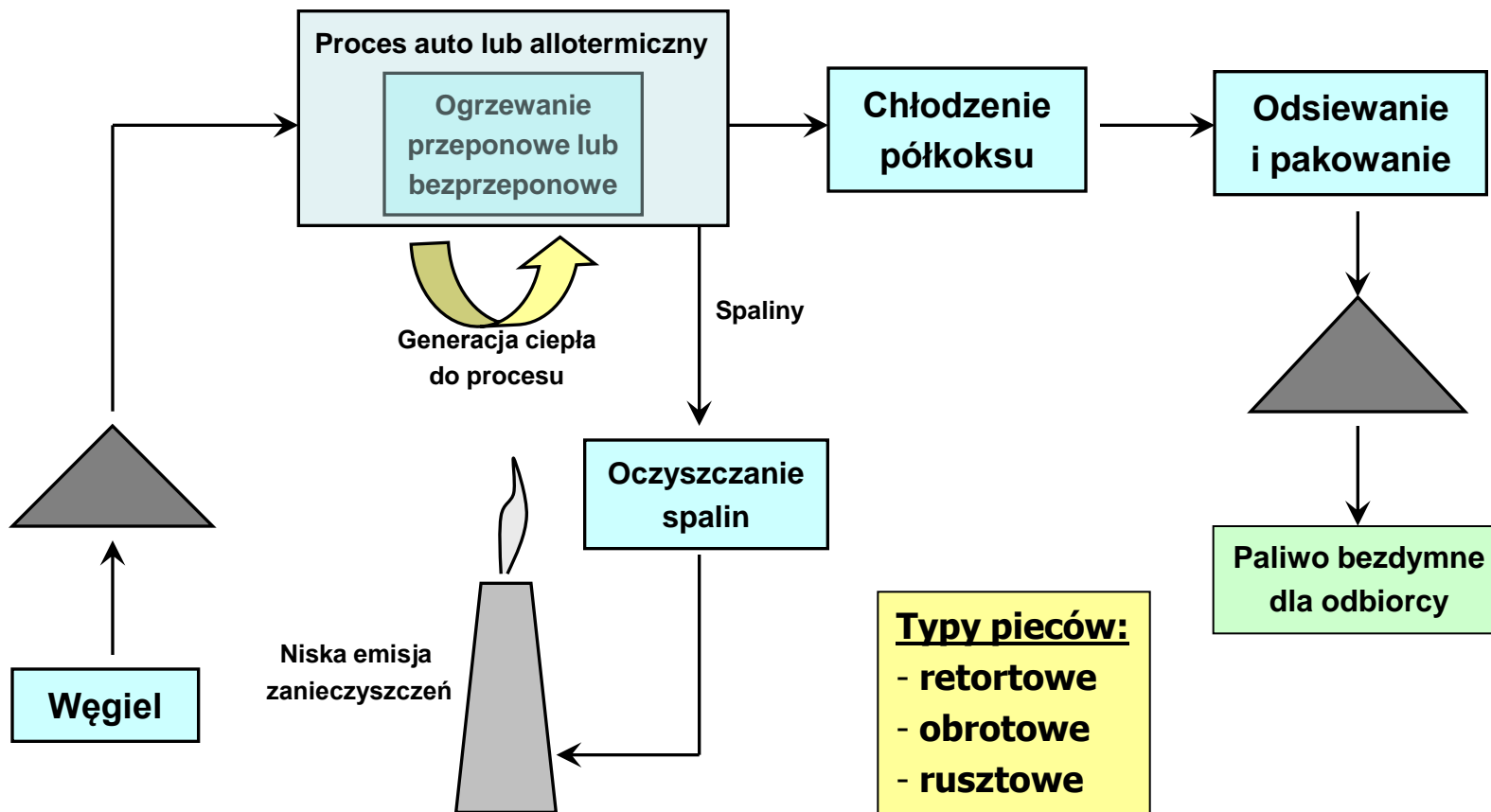
4

Cena: 60-65 zł/GJ_{wyprodukowanego ciepła}

PÓŁKOKS

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PÓŁKOKS (1)

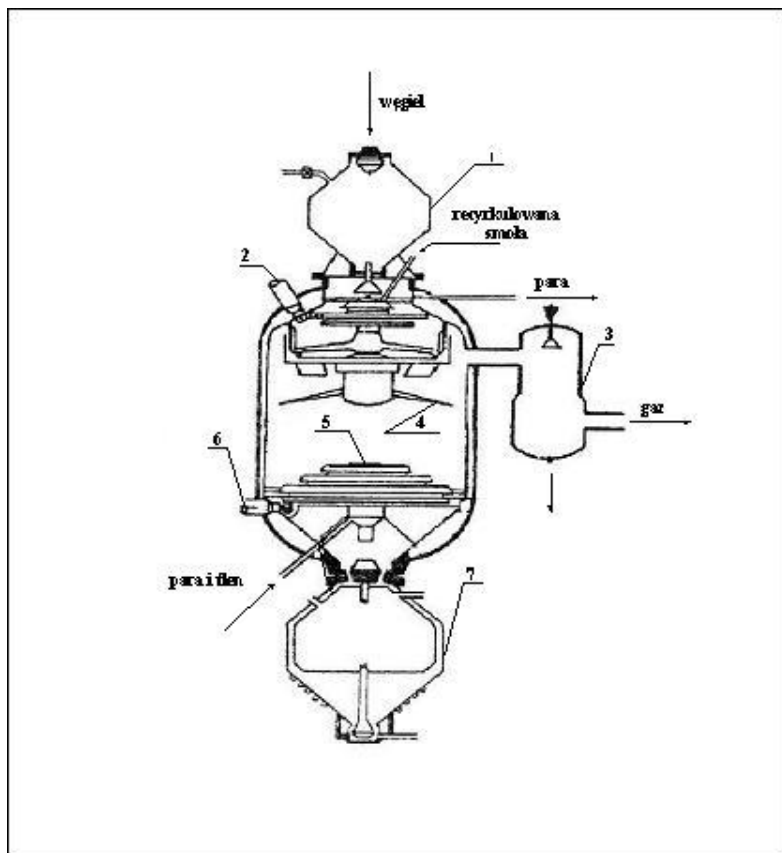

Produkcja: węgiel kamienny, węgiel brunatny (aktualnie niedostępne rynkowo)

Postać: kawałki o średnicy zastępczej 20-50 mm

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PÓŁKOKS (2)

Parametr	Jedn.	Wartość
wilgość, W_t^r	%	<10
popiół, A^a	%	<5
części lotne, V_{daf}	%	<10
siarka, S_T^a	%	<0,5
wartość opałowa, Q_i^r	kJ/kg	>28000
gęstość nasypowa, ρ_n	kg/m ³	-

Cena półkoku ok. 1000 zł/t

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

PÓŁKOKS (3)

Technologie produkcji dostępne i wiarygodne

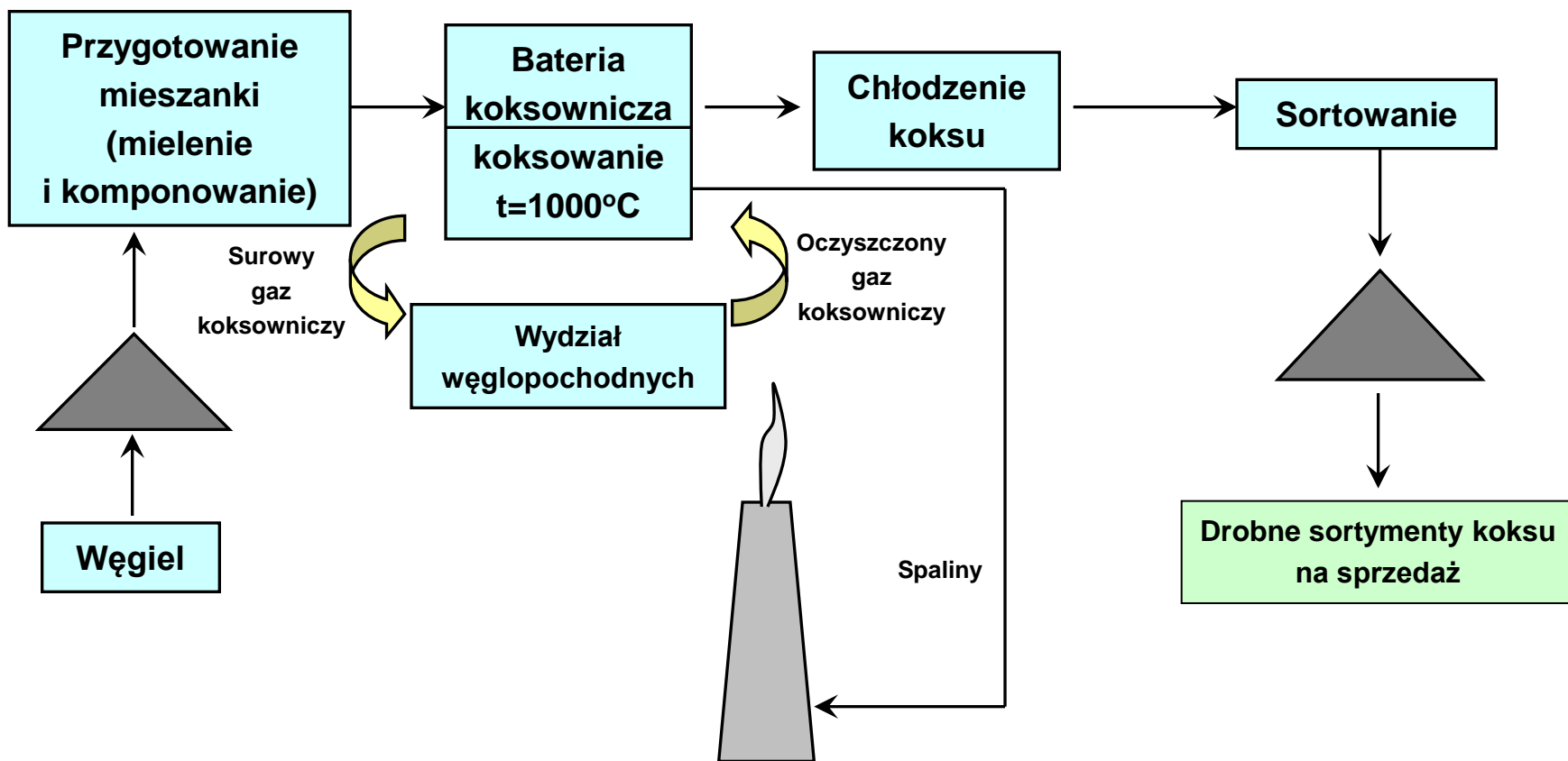
**Dane emisyjne ze spalania półkoksów
w warunkach zgodnych z
PN-EN 303-5:2012 są niedostępne**

**Dla podjęcia produkcji konieczne będzie opracowane
systemu wsparcia finansowego**

KOKS OPAŁOWY

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

KOKS OPAŁOWY (1)

Produkcja: Zakład Koksowniczy

Postać: kawałki o średnicy zastępczej 20-50 mm

Stałe paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

KOKS OPAŁOWY (2)

Widok baterii koksowniczej

Cena koksu opałowego ok. 1000 zł/t

Parametr	Jedn.	Wartość
wilgoć, W_t^r	%	<5,0
popiół, A^a	%	<10,0
części lotne, V^{daf}	%	<1,0
siarka, S_T^a	%	<0,6
wartość opałowa, Q_i^r	kJ/kg	>28000
gęstość nasypowa, ρ_n	kg/m ³	400-550

Stałe paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

KOKS OPAŁOWY (3)

<http://www.dozamet.pl/category/piece-c.o.>

Standardowo paliwo jest przeznaczone do spalania w kotłach z ręcznym załadunkiem paliwa (zazwyczaj żeliwnej konstrukcji). Koks spalany sporadycznie w ogrzewnictwie indywidualnym, ze względu na dostępność i cenę.

Zapłon realizowany za pomocą złoża węgla lub płomienia gazowego.

Przykładowy przedział mocy kotłów

10 - 24 kW

Cena ok. 2700 ÷ 4000 zł

Parametr	Jedn.	Wartość
sprawność, η	%	82,9
CO	mg/m ³ _n	1135,0
OGC	mg/m ³ _n	23,0
pył	mg/m ³ _n	25,0
NO _x	mg/m ³ _n	50,0
SO ₂	mg/m ³ _n	665,0
TOC	mg/m ³ _n	45,0
16WWA	μg/m ³ _n	201,0
B(a)P	μg/m ³ _n	10,9

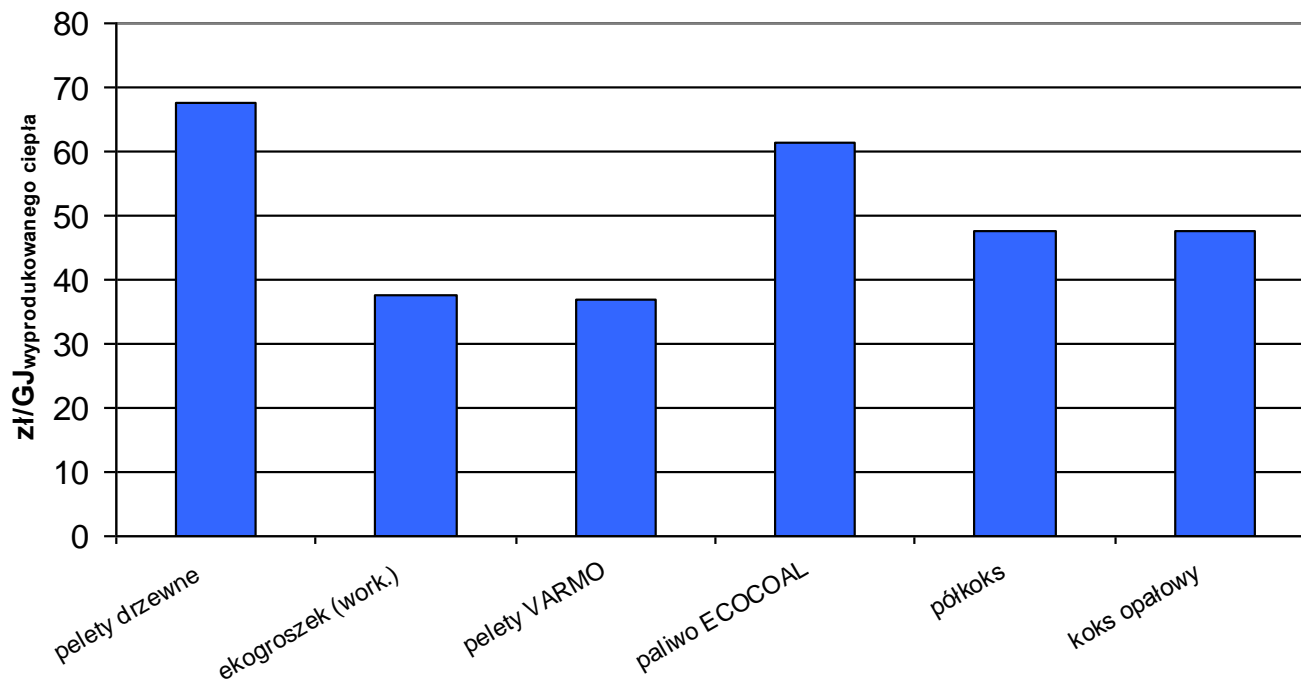
**Osiągana klasa wg
PN-EN 303-5:2012**

4

Cena: 50-55 zł/GJ_{wyprodukowanego ciepła}

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

Koszt 1GJ ciepła wyprodukowanego z różnych paliw spalanych w typowych kotłach c.o. stosowanych w ogrzewnictwie indywidualnym

Stale paliwa kwalifikowane dla ogrzewnictwa indywidualnego

Zestawienie porównawcze paliw

Paliwo/ Parametr	Pelety drzewne	Węgiel ekogroszek	Pelety VARMO	Paliwo bezdymne ECOCOAL	Półkoks	Koks opałowy
Wartość opałowa kJ/kg	> 17 000	>25 000	> 25 000	>26 000	>28 000	>28 000
Części lotne $V_{daf}^{daf}, \%$	> 70,0	>32,0	32-37,0	<12,0	<10	<1,0
Siarka $S_{t}^a, \%$	0	<1,0	< 0,8	< 0,6	<0,5	<0,6
Emisja pyłu	Śr	D/Śr	Śr	M	M	M
Zalecany kocioł	A	A	R/A	R/A	R	R
Cena paliwa zł	1000	800	800	1200	1000	1000

Legenda:

Emisja pyłu: M – mała; Śr – średnia; D – duża;
Rodzaj kotła: A – automatyczny zasyp paliwa;
R – ręczny zasyp paliwa

Korzystny

Umiarkowany

Dopuszczalny

Propozycje rozwiązania problemu

- **Kwalifikowane paliwa stałe dla kotłów c.o. – korzystnie „paliwo niskoemisyjne”**
- **System kontroli paliw (od wytwórcy do użytkownika)**
- **Kotły c.o. z automatycznym podawaniem paliwa spełniające wymagania normy PN-EN 303-5:2012**
- **System przeglądów, konserwacji i doposażenia instalacji c.o.**
- **Wprowadzenie e-monitoringu pracy kotłów c.o.**
- **Kompleksowa edukacja społeczeństwa**

Podsumowanie (1)

1. Problem ograniczenia niskiej emisji w aglomeracjach miejskich jest trudny i wielowątkowy. Kluczem są odpowiednie regulacje prawne.
2. W rozwiązaniach należy uwzględnić zarówno poprawę stanu środowiska jak i koszty wdrożenia i utrzymania systemu – tak by uzyskać akceptację społeczeństwa.
- 3. Dla obecnego stanu infrastruktury ogrzewnictwa komunalnego skutecznym i „szybkim” rozwiązaniem może być wprowadzenie uszlachetnionych, niskoemisyjnych paliw węglowych. Stosowane technologie są gotowe do przemysłowego wdrożenia. Warunkiem uruchomienia produkcji jest opracowanie skutecznego systemu wsparcia finansowego.**
4. Należy zalecać szerokie wprowadzanie kotłów c.o. z ciągłym automatycznym podawaniem paliwa spełniających standardy emisyjne według normy PN-EN 303-5:2012 (co najmniej klasa 3).

Podsumowanie (2)

5. Dobre urządzenie grzewcze, które nie jest regulowane i konserwowane lub jest zasilane niewłaściwym paliwem, będzie pracowało źle (niska sprawność, wysoka emisja zanieczyszczeń do powietrza). Należy wdrożyć system szkoleń dla instalatorów, serwisantów i użytkowników.
6. Należy opracować i wdrożyć systemową edukację społeczeństwa – poczynając od szkół podstawowych poprzez gminy i organy administracyjne odpowiedzialne za ekologię włącznie.
7. Należy wdrożyć system nadzoru i kontroli stosowanych paliw, uniemożliwiający palenie odpadami („czujki” kominowe i popiołowe). Należy opracować rozwiązania umożliwiające skuteczne egzekwowanie prawa w tym obszarze.

Decyzje podejmowane w 2014 roku będą kluczowe dla rozwiązania problemu niskiej emisji w aglomeracjach miejskich

Dziękuję za uwagę

